

А. Ожога-Масловська

**УКРАЇНЬСЬКА СУЧАСНА КЕРАМІКА В КОНТЕКСТІ ЯПОНІЗМУ:
ПРОСТІР МІЖКУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ**

A. Ozhoha-Maslovska

**UKRAINIAN CONTEMPORARY CERAMICS IN THE CONTEXT OF JAPONISME:
SPACE OF INTERCULTURAL DIALOGUE**

Упродовж двох століть мистецтво Сходу залишається одним із найпотужніших джерел духовного та естетичного натхнення для митців Заходу. Його філософія, основана на гармонії людини й природи, пропонує нові способи осмислення матеріалу, простору та тиші як носіїв емоційного змісту. Саме східна, зокрема японська, традиція стала тим підґрунтям, на якому формувалися модерністські пошуки, індивідуальні стилі та нові художні практики. Однією з галузей, у якій цей вплив виявився особливо виразно, є сучасна кераміка.

Важливим чинником такого впливу стала японська чайна церемонія. Розроблена Сен-но Рікю естетика вабі-сабі — прийняття природності, простоти й недосконалості — охоплювала всі аспекти ритуалу, включно з посудом. Символом цієї естетики вважається чайна чашка (чаван), серед численних варіантів якої класичними стали вироби династії Раку. Їх відзначають стримані, але виразні форми, а також унікальні ефекти глазури, досягнуті завдяки особливій технології випалу з подальшим відновленням.

Естетика й технологія раку знайшли відгук серед українських керамістів. Завдяки можливості долучитися до чайної церемонії у школах Урасенке та Ямато, а також проходженню стажувань у київських гончарних майстернях, українські митці опанували нові підходи до матеріалу, форми та фактури. Серед тих, хто творчо розвиває й інтерпретує японські керамічні традиції на українському ґрунті, — В. Шаповалов (Харків), В. Онищенко (Київ), Д. Білоконь (Полтава), Г. Протасов (Охтирка), А. Мірошніченко (Харків), Ю. Мусатов (Суми), С. Столярук (Волинь), Л. Портнова та А. Кириченко (Київ). У їхніх творах відчутне глибоке розуміння японської естетики — прагнення до простоти, природності, асиметрії та гармонії випадковості.

Феномен японізму в українському мистецтві охоплює широкий спектр інтерпретацій — від наслідування зовнішніх форм і цитування окремих елементів до філософського переосмислення східних ідей. У творчості Л. Антонової (Харків), Ю. Войтовича (Київ), О. Дворак-Галик (Київ) простежується звернення до образів гейш і самураїв, до анімалістичних і рослинних мотивів, каліграфічних знаків. Ці образи не є прямим запозиченням, а радше результатом діалогу між східною символікою та українським художнім мисленням.

Варто також згадати експерименти О. Єсюніна, який у серії «Зоосад» інтерпретує класичні моделі орігами через інші матеріали — метал, кераміку, композити, створюючи нові пластичні та смислові виміри. У творах В. Леонтьєва та Г. Стасенко помітні елементи стилів Какіємон — із властивою йому витонченою асиметрією та пастельними тонами, і фахуа — із рельєфністю та насиченою палітрою. Такі поєднання демонструють, як українські митці інтегрують далекосхідні естетичні принципи у власну художню мову.

Отже, сучасна українська кераміка виявляє глибоку інтеграцію східних філософських і естетичних концепцій у національний культурний контекст. Японізм у творчості українських майстрів постає не як механічне запозичення, а як форма діалогу культур, у межах якої східна духовність гармонійно поєднується з українським світовідчуттям. Кераміка стає не лише матеріальним носієм традицій, а й медіатором між цивілізаційними системами цінностей.

A. Görlich

**JAPANESE TEXTILES AS AN INSPIRATION
FOR NEW FASHION IN EUROPE — AN INTRODUCTION TO THE OTHER ASPECT
OF JAPONISME**

А. Гьорліх

**ЯПОНСЬКИЙ ТЕКСТИЛЬ
ЯК ДЖЕРЕЛО ВДОСКОНАЛЕННЯ НОВОЇ МОДИ В ЄВРОПІ — ВСТУП ДО ІНШОГО
АСПЕКТУ ЯПОНІЗМУ**

Japonisme, as a phenomenon in art and culture at the turn of the XX century, has been described and studied by art historians over the past century, but primarily in the field of painting and graphic art. There is still little research on the influence of Japanese art and culture on sculpture, architecture, textiles, literature, and, as mentioned in the title of this presentation, fashion.

The period between 1867 and 1939 saw many changes in European clothing. The changes in women's clothing cuts proved particularly revolutionary, moving from the flowing silhouettes of long dresses, in which the female form was created using corsets and bustles, to loose, almost rectangular dresses and suits with short skirts or trousers. Designers sought inspiration from numerous sources, including folk costumes and oriental forms familiar from their surroundings, as kimonos were also imported to Europe alongside other artistic objects.

Elements inspired by Japanese costumes and art include silk and brocade fabrics, waist sashes and obi belts, as well as geometric patterns and designs typical of Japanese art, such as the crane and pine. Such a broad time frame encompassed many different forms, but thanks to a bird's eye view, one can better see the trends and the general direction of development of the phenomenon of Japonisme in fashion.

I. P. Colta

FORGOTTEN MASTER: MIZUNO TOSHIKATA

І. П. Колта

ЗАБУТИЙ МАЙСТЕР: МІДЗУНО ТОШІКАТА

Mizuno Toshikata (1866–1908) was one of the leading Japanese print designers active in the second half of the Meiji era (1868–1912). The artist's works dealt with the complexities of tradition and modernity in style and subject matter. Toshikata embraced almost all the major genres of the time and is especially recognized as a master of historically themed prints (*rekishi-ga*) and those depicting *beautiful women* (*bijin-ga*). He was likewise known for his compositions depicting the First Sino-Japanese War (*sensō-e*), and also excelled in